

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH200006
NAZWA OBSZARU Ostoja Knyszyńska

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH200006	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Ostoja Knyszyńska

1.4. Data opracowania 2001-03	1.5. Data aktualizacji 2017-02
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres: Polska Wawelska 52/54 Warszawa 00-922
Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW: 2007-08
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*): 2009-03
Data objęcia obszaru ochroną SOO: Brak danych

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

[Powrót](#)

Długość geograficzna

23.2382

Szerokość geograficzna

53.3098

2.2. Powierzchnia [ha]:

136084.43

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL34	Podlaskie
------	-----------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0 %)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

[Powrót](#)

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
6410			558.0		M	B	C	B	C
6430			68.0		M	A	C	A	C
6510			12397.0		M	A	B	B	C
7110			41.0		M	A	C	A	A
7120			191.0		M	B	B	B	B
7140			218.0		M	A	C	A	A
7150			14.0		M	A	C	A	B
7230			82.0		M	B	C	B	B
9170			13227.0		M	A	B	A	A
91D0			4940.0		M	A	B	A	A
91E0			1769.0		M	A	C	B	A
91F0			1592.0		M	B	B	B	B

P	1477	patens					p					M	A	A	C	A
F	5339	Rhodeus amarus					p			P		M	D			
P	1437	Thesium ebracteatum					p			P		M	C	B	C	B
I	1014	Vertigo angustior					p			P		M	C	B	C	C

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N23	0.56
N07	0.39
N10	9.24
N19	23.3
N17	46.73
N06	0.05
N16	8.6
N12	11.13
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Ostoja Knyszyńska obejmuje rozległy kompleks leśny Puszczy Knyszyńskiej, którego wiele fragmentów zachowało naturalny charakter, rozcięty przez użytkowane rolniczo doliny niewielkich rzek i polany, otoczony przez obszary o ekstensywnej gospodarce rolnej, o mozaikowatym krajobrazie, z licznymi torfowiskami. Przez projektowaną ostoję przebiega wododział zlewni Wisły i Niemna - do tej drugiej należą dorzecza świsłoczy i uchodzącej do niej Nietupy. Główną rzeką Ostoi jest Supraśl, dopływ Narwi. Rzeźba terenu jest bardzo

zróznicowana, występuje tu duże zagęszczenie różnorodnych form geomorfologicznych, takich jak kemy, ozy, doliny i baseny wytopiskowe. Względne wysokości wzgórz dochodzą do kilkudziesięciu metrów, a nachylenia stoków do 30 stopni. Najwyższe wzniesienia występują na Wzgórzach świętojańskich, najniższe położone miejsca znajdują się w dolinie Supraśli. Osobliwością Puszczy Knyszyńskiej są liczne źródłiska. Istnieje tu ponad 450 wypływów wód podziemnych w postaci źródeł, młak i wysięków. Około 1/5 obszaru ostoi zajmują różnego typu tereny hydrogeniczne - podmokłiska i torfowiska. Około 50% obszarów hydrogenicznych jest zatorfiona, a wskaźnik zatorfienia oscylujący w granicach 10% wskazuje, że jest to jeden z najbardziej zabagnionych regionów w Polsce. Struktura powierzchniowa leśnych ekosystemów mokradłowych Puszczy

Knyszyńskiej przedstawia się następująco:

- łągi na murszach (Circaeo-Alnetum, Fraxinio-Ulmetum, Piceo-Alnetum) - 1 418 ha
- olsy na torfach niskich - (Carici elongatae-Alnetum) - 1 948 ha
- brzeziny szuwarowe na torfach przejściowych (Thelypteri-Betuletum) - 408 ha
- bory mechowiskowe na torfach przejściowych i wysokich (Carici chordorrhizae-Pinetum) - 307 ha
- bór świerkowy na torfach niskich i przejściowych (Sphagno-Piceetum) - 910 ha
- bór bagienny na torfach wysokich (Vaccinio uliginosi-Pinetum, Ledo-Sphagnetum) - 475 ha. W Puszczy dominują drzewostany iglaste. Największe powierzchnie porastają bory brusznikowe, sosnowo-świerkowe bory mieszane świeże i trzcinnikowo-sosnowe bory mieszane świeże. Lasy liściaste Puszczy to przede wszystkim grądy, olsy, sosnowo-brzozowe lasy bagienne, a w dolinach rzecznych łągi jesionowo-olszowe i olszowo-świerkowe. Przeważają drzewostany w wieku 40-70 lat. Cechą charakterystyczną Puszczy Knyszyńskiej jest współistnienie zbiorowisk subborealnych (grąd Tilio-Carpinetum, grąd świerkowy Tilio-Piceetum, las mieszany wysoczyznowy Melitti-Carpinetum, świerczyna na torfie Sphagno-Piceetum, bór mechowiskowy Carici chordorrhizae-Pinetum) oraz zbiorowisk o charakterze podgórskim (grąd szczyrowy Aceri-Tilietum). Interesujące są także śródełne zbiorowiska turzycowe o wysokim stopniu naturalności. Na obszarze Puszczy jednym z najważniejszych gatunków lasotwórczych jest świerk, obecny przynajmniej jako domieszka na prawie wszystkich siedliskach leśnych. Południowo-wschodnią część ostoi stanowi Niecka Gródecko-Michałowska o genezie wytopiskowej, w obrębie której dominują różnego typu mokradła. Tu zachowały się jedyne na terenach starogłacialnych północno-wschodniej Polski jeziora - oligotroficzne zbiorniki Gorbacz i Wiejki z wykształconymi przy brzegach płami mszarnymi. Tu znajduje się także zniszczone eksploatacją torfu, ale wciąż cenne, torfowisko wysokie Gorbacz.

4.2. Jakość i znaczenie

Dzięki jedynie nieznacznie zmienionym warunkom naturalnym, Puszcza Knyszyńska jest jednym z najcenniejszych kompleksów leśnych w Polsce. Jej lasy mają charakter subborealny, a krajobraz przypomina południowo-zachodnią tajgę. Utrzymuje się tu bogata flora z istotnym udziałem gatunków borealnych i górskich - ok. 800 gatunków roślin naczyniowych, w tym 43 gatunki objęte ochroną gatunkową a 6 z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Wśród tych ostatnich jest m.in. rzepik szczeciniasty *Agrimonia pilosa*, dla którego Ostoja Knyszyńska jest jednym z najważniejszych obszarów występowania w Polsce. W uroczyskach Gorbacz i Machnacz występują dwie spośród zaledwie kilku znanych w Polsce populacji *Chamaedaphne calyculata*, rośliny uważanej za relikw glacialny. Faunę o charakterze puszczańskim reprezentują m. in. duże drapieżniki - wilk *Canis lupus* i ryś *Lynx lynx*, a spośród ptaków np. orlik krzykliwy *Aquila pomarina* i puchacz *Bubo bubo*. Występuje tu jedno z pięciu wolnożyjących stad żubra *Bison bonasus* w Polsce. W sumie Puszcza jest ostoją 9 gatunków zwierząt wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG (5 kolejnych ma ocenę D). W rez. Starodrzew Szyndzielski obserwowano w 2008 r. zgniotka cynobrowego. Występowanie *Oxyporus mannerheimii* wymaga potwierdzenia. Obszar ten jest również ważną ostoją ptasią o randze europejskiej E028. Występuje tu 39 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG. Szczególnie duże znaczenie Ostoja Knyszyńska pełni dla włośchatki *Aegolius funereus*, jarząbka *Bonasa bonasa* i dzięcioła trójpalczastego *Picoides tridactylus*, których populacje są tu bardzo duże, a także dla orlika krzykliwego *Aquila pomarina*, dzięcioła białogrzbietego *Dendrocopos leucotos*, muchołówki białoszyjej *Ficedula albicollis*, muchołówki małej *Ficedula parva* i trzmiołojada *Pernis apivorus*. Na jedynym znanym polskim stanowisku występuje *Polyommatus eroides*.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
L	A04.03		i
L	F03.01		i
M	G01		i
L	K03.04		i
L	A01		i
L	E01.03		i
L	J01		i
H	B02.02		i
L	D01.01		i
L	E03.01		i
L	F03.02.03		i
L	I01		i
M	K04.05		i
M	X		b
M	C01.03		i
M	B02.04		i
L	D01.04		i
L	D01.02		i
L	B01		i
L	A08		i
M	K01.03		i
M	B02.01		i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	A03		i
L	A04		i
M	X		b
L	D01.02		i
L	A08		i
M	B02.01		i
L	K03.04		i
L	D01.04		i
L	A01		i
L	B01		i
L	E01.03		i
L	D01.01		i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,
 O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.
 i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

Baszyński T., Klyszejko E., Sławiński W., Zawadzki T., 1954 Torfowisko wysokie Gorbacz, cz. I-II. . Acta Soc. Bot. Pol. 25(3).

Buszko J. 1986-2003. Komputerowa baza danych (MS Access) "Motyle dzienne Polski" (dane z okresu 1986-2003). Instytut Ekologii i Ochrony Środowiska UMK w Toruniu.

Buszko J. 1997. Atlas rozmieszczenia motyli dziennych w Polsce (Lepidoptera: Papilionoidea, Hesperioidea) 1986-1995. Ofic. Wyd. Turpress, Toruń.

Czeczuga B. 1971 The history of Lake Gorbacz. Acta Hydrobiol. 13(2): 179-188

Czerwiński A. (red.), 1988 Zmiany antropogeniczne wybranych ekosystemów Puszczy Knyszyńskiej. Wyd. Politechniki Białostockiej.

Czerwiński A. (red.), 1995 Puszcza Knyszyńska Zespół Parków Krajobrazowych, Supraśl ss.510.

Czerwiński A. 1974 Stosunki przyrodnicze rezerwatu Gorbacz. Rocznik Białostocki 177-197 12

Czerwiński A. 1990 Struktura przestrzenna zbiorowisk lasów bagiennych Puszczy Knyszyńskiej. Politechnika Białostocka, Rozprawy Naukowe 1.

Czerwiński A., Kołos A., Matowicka B. (red.), 2000 Przemiany siedlisk i roślinności torfowisk uroczyska Stare Biele w Puszczy Knyszyńskiej. Politechnika Białostocka, Białystok. ss. 225.

Dąbrowski J.S., Krzywicki M. 1982. Ginące i zagrożone gatunki motyli (Lepidoptera) w faunie Polski. Cz. I. Studia Naturae, ser. B. 31: 3-171.

Dzięczkowski A. 1988. Zespoły ślimaków (Gastropoda) zbiorowisk leśnych Polski. Studium ekologiczne. Pr. kom. Biol., Warszawa-Poznań. PTPN 68

GDLP 2007 Inwentaryzacja przyrodnicza. baza danych INVENT

- Graczyk R., Sikora S., Wygralak W. 1978 Żubr (*Bison bonasus* Linnaeus 1758) w lasach Nadleśnictwa Waliły. Rocz. Akad. Rol., Poznań.
- Każmierczakowa R., Zarzycki K. (red.). 2001. Polska czerwona księga roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe. Inst. Bot. PAN, Inst. Ochr. Przyr. PAN, Kraków.
- Kołos A. 1992. Chronione i rzadkie gatunki roślin i zwierząt w Puszczy Knyszyńskiej. Chrońmy Przyr. Ojcz. 48,4: 41-47.
- Kołos A., Grygorczuk I., 1996 Stanowisko wierzby lapońskiej *Salix lapponum* w Puszczy Knyszyńskiej. Chrońmy Przyr. Ojcz. 96-104. 52(4): 96-104.
- Pucek Z., Głowaciński Z. 2001. *Bison bonasus* (Linne, 1758) żubr. Polska czerwona księga zwierząt. Kręgowce. Red. Z. Głowaciński. wyd.2 s.100-105.
- Sokołowski A. W. 1976. Cenny fragment Puszczy Knyszyńskiej zasługujący na ochronę. Chrońmy Przyr. Ojcz. 32,6: 25-30.
- Sokołowski A. W. 1983. Roślinność projektowanego rezerwatu Kulikówka w Puszczy Knyszyńskiej. Parki Nar. Rez. Przyr. 4,2: 69-74.
- Sokołowski A. W. 1985a. Roślinność rezerwatu Jesionowe Góry w Puszczy Knyszyńskiej. Parki Nar. Rez. Przyr. 6,1: 11-32.
- Sokołowski A. W. 1985b. Roślinność rezerwatu Krzemianka w Puszczy Knyszyńskiej. Parki Nar. Rez. Przyr. 6,2: 17-32.
- Sokołowski A. W. 1986a. Roślinność rezerwatu Budzisk w Puszczy Knyszyńskiej. Parki Nar. Rez. Przyr. 7,2: 15-38.
- Sokołowski A. W. 1986b. Roślinność rezerwatu Łazarz w Puszczy Knyszyńskiej. Parki Nar. Rez. Przyr. 7,1: 35-38.
- Sokołowski A. W. 1988b. Fitosocjologiczna charakterystyka lasów Puszczy Knyszyńskiej. Pace IBL. 682: 3-117.
- Sokołowski A. W., Kawecka A. 1970. Zespoły leśne nadleśnictwa Złota Wieś w Puszczy Knyszyńskiej. Pace IBL. 369: 15-64.
- Wolsan M., Bieniek M., Buchalczyk T. 1992. The history of distribution and numerical changes of the wolf *Canis lupus* L. in Poland. In: B. Bobek, K. Perzanowski, W. Regalin (eds.). Global trends in wildlife management. Trans 18th IUGB Congress, Świat Press. s. 375-380.
- Wołk K. 1988. Rzekotka *Hyla arborea* w strefach Puszczy Knyszyńskiej projektowanych do ochrony. Chrońmy Przyr. Ojcz. 44,5: 81-82.
- Wójcicka M. 1937 Roślinność dawnej Puszczy Knyszyńskiej. Prace Roln. Leśne PAN 1-45. 25 1-45.
- Żurek S. 1992 Stratygrafia, rozwój i kierunki sukcesyjne torfowisk strefy wododziałowej w Puszczy Knyszyńskiej. Zesz. Nauk. Politech. Biał. 85(5) 253-317

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL03	53.42	PL04	13.82	PL02	3.8

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL04	Wzgórza Sokólskie	*	13.65
PL02	Międzyrzecze	+	0.18
PL02	Woronicza	+	0.1
PL02	Karczmisko	+	0.01
PL02	Kozłowy Ług	+	0.1
PL04	Dolina Narwi	*	0.17
PL02	Budzisk	+	0.25
PL02	Starodrzew Szyndzielski	+	0.06
PL02	Stare Biele	+	0.19
PL02	Wielki Las	*	0.1
PL02	Nietupa	+	0.2
PL02	Krasne	+	0.06
PL02	Krzemienne Góry	+	0.06
PL02	Gorbacz	*	0.16
PL02	Taboły	+	0.22
PL02	Surążkowo	+	0.1
PL02	Jałówka	+	0.2
PL02	Krzemianka	+	0.17
PL02	Góra Pieszczana	+	0.16
PL02	Bahno w Borkach	+	0.21
PL02	Kulikówka	*	0.01
PL02	Jesionowe Góry	+	0.28
PL02	Las Cieliczański	+	0.27
PL02	Rabinówka	+	0.48
PL03	Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. profesora Witolda Sławińskiego	*	53.42

PL02	Stara Dębina	+	0.02
PL02	Jezioro Wiejki	+	0.02
PL02	Chomontowszczyzna	+	0.17

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku
Adres:	Polska Dojlidy Fabryczne 23 15-554 Białystok
Adres e-mail:	biuro.bialystok@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐	Tak
☐	Nie, ale jest w przygotowaniu
☒	Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH200006

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

Tak Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--